

NOTAT 4/2018 • MANIFEST TANKESMIE

**Problemet med fåtimerskontrakter,
nulltimerskontrakter og definisjonen av
«ansettes fast» i Arbeidsmiljøloven**

Skrevet av Magnus Marsdal, leder, Manifest tankesmie.

MANIFEST
– Venstresidens tankesmie

Kolstadgata 1, 0652 Oslo • tankesmie@manifest.no • www.manifesttankesmie.no

Problemet med fåtimerskontrakter, nulltimerskontrakter og definisjonen av «ansettes fast» i Arbeidsmiljøloven.

Manifest Tankesmie mener det trengs en AML-paragraf som utdyper «ansettes fast» dithen at det skal være samsvar mellom den faste stillingsprosenten og den faktiske arbeidsmengden. Bare da er arbeidsforholdet «fast» i den betydningen lovgiver intenderer, dvs med forutsigbarhet for arbeid og inntekt for den ansatte.

Det mest nærliggende er kanskje å presisere betydningen «ansettes fast» i et nytt ledd som bygger på på §14-4a (se under).

Denne paragrafen er fungerer i dag utilstrekkelig fordi den knapt lar seg håndheve. Den gir deltidsansatte rett til større stillinger, hvis de jobber mer enn stillingsprosenten, men dette må håndheves av tillitsvalgte på stedet og ender i en tvisteløsningsnemnd som ikke gjør jobben sin.

For å gi bestemmelsen virkning i retning å innskjerpe betydningen av «ansettes fast», kan man forsøke et opplegg etter følgende skisse.

I. Prinsippet er det samme som i dagens 14-4a: Stillingsprosenten skal svare til faktisk arbeidsmengde siste 12 mnd.

II. Men vi endrer det slik at arbeidsforholdet automatisk er ulovlig (når det avdekkes ved tilsyn), hvis regelen ikke følges.

III. Siden punkt II. er en skjerpning, kan vi kompensere med litt mer fleksibilitet i selve regelen: Stillingsprosenten skal settes til faktisk arbeidsmengde siste 12 mnd *med maksimalt 10 prosent avvik nedover*. Det betyr at hvis hun har jobbet 80 prosent siste år, er minimums stillingsprosent 72. Hvis hun har jobbet 20 prosent, er minimums lovlig stilling 18 prosent.

IV. Ytterligere fleksibilitet: Stillingsprosent som avviker fra regelen er ulovlig *med mindre det er søkt og innvilget dispensasjon fra Arbeidstilsynet* for den enkelte ansatte. Hvis Adecco Bygg ikke har jobbet i år, bare i fjor, kan de søke dispensasjon.

V. Konsekvenser: Brudd på paragrafen medfører bøter for virksomheten. Ansatte får automatisk rett til den aktuelle stillingsprosenten. Ved påfølgende tilsyn undersøkes om disse rettighetene er innfridd.

VI. Håndhevelse: Regelen håndheves ved tilsyn fra myndighetene. Det bør innføres en såkalt kollektiv søksmålsrett eller påtalerett for representativ fagorganisasjon.

Betraktninger:

Denne regelen vil gjøre nulltimerskontraktene i bemanningsbyråer eksplisitt ulovlige, men bare når den ansatte har 12 måneders fartstid. Regelen vil ha virkninger langt ut over bemanningsbransjen, ikke minst i kafeer, hoteller osv der «ringevakter» er utbredt. Mange slike praksiser vil bli (enda mer) eksplisitt ulovlige. Sammen med innstramminger i adgangen til innleie (særlig fra ikke-produksjonsbedrifter, altså rene løsarbeidsbyråer), vil denne regelen kunne bidra til å styrke gjennomføringen av lovgivers intensjon, som er at fast ansettelse (med forutsigbarhet for arbeid og inntekt) skal være den dominerende hovedregelen i norsk arbeidsliv. Bestemmelsen risikerer å bli en sovende paragraf der hvor den ikke kan håndheves effektivt, enten av Arbeidstilsynet eller fagforening med påtalerett/søksmålsrett. Men Stortinget bør ikke unnlate å lage fornuftige lover bare fordi det fins utfordringer med håndhevelsen. Da få vi heller jobbe fram mer effektiv håndhevelse. (Når det gjelder håndhevelse og påtalerett for representativ fagorganisasjon, se Manifest-notat av Henning Jakhelln, [politisk anbefaling 1/2010.](#))

§ 14-4 a. Rett til stilling for deltidsansatte tilsvarende faktisk arbeidstid:

(1) Deltidsansatte som de siste 12 måneder jevnlig har arbeidet utover avtalt arbeidstid, har rett til stilling tilsvarende faktisk arbeidstid i denne perioden, med mindre arbeidsgiver kan dokumentere at behovet for merarbeidet ikke lenger foreligger. Tolv månedersperioden skal beregnes med utgangspunkt i det tidspunkt arbeidstaker fremmet sitt krav.

(2) Tvist om rett etter denne bestemmelsen avgjøres av tvisteløsningsnemnda, jf. § 17-2.

§ 14-4 b. Virkninger av brudd på del-tidsansattes rett til stilling tilsvarende faktisk arbeidstid

(1) Dersom retten kommer til at en deltidsansatt har rett til stilling tilsvarende faktisk arbeidstid etter bestemmelsen i § 14-4 a, skal retten etter påstand fra den deltidsansatte avsi dom for ansettelse i slik stilling.

(2) Ved brudd på bestemmelsen om rett til stilling tilsvarende faktisk arbeidstid etter § 14-4 a kan arbeidstaker kreve erstatning.

FLERE RAPPORTER OG NOTATER FRA MANIFEST TANKESMIE

På www.manifesttankesmie.no kan du laste ned følgende publikasjoner:

RAPPORTER

- 2017:** 1/2017: Toppen av isfjellet. Omfanget av hvitsnippkriminalitet i Norge
- 2016:** 2/2016: Koblingsvirksomhet eller delingsøkonomi? Konsekvenser av digital koblingsvirksomhet og automatisering for medlemsgrupper i Handel og Kontor.
1/2016: Vinnere og tapere. Yrkesgruppers levealder og pensjonsreformens konsekvenser
- 2015:** 4/2015: Fra sosial dumping til sammenbrudd? Byggenæringen i Osloregionen høsten 2015
3/2015: De frafalne. Nedvurderingen av praktisk kunnskap i norsk skole
2/2015: Høyrepolitikk for all framtid? TiSA-avtalen og folkestyret over fellestjenestene
1/2015: Bestemor på anbud. Svekket demokratisk styring av velferdstjenestene
- 2014:** 3/2014: Transatlantisk trøbbel. Handels- og investeringsavtale mellom EU og USA
2/2014: Kommunane bygger landet. Handlingsrommet for ein aktiv lokal bustadpolitikk
1/2014: Før demningen brister. Tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet
- 2013:** 3/2013: OPS i helsesektoren. Erfaringer fra Storbritannia, lærdommer for Norge
2/2013: Stor ulikhet, dyp krise. Om årsaker til den verste økonomiske nedturen på 75 år
1/2013: Før det smeller. Politiske tiltak mot ekstreme boligpriser
- 2012:** 3/2012: Når boligboblen brister. Lærdommer fra boligboomen og krakket i Irland
2/2012: Grådighetens pris. Svekket fagbevegelse og fallende lønnsandel siden 1980
1/2012: Fritt fall. Erfaringer fra privatisering og konkurranse i den svenske skolen
- 2011:** 2/2011: Ute av balanse. Finansiering av velferd i kommunesektoren
1/2011: Det nye Norge. Økonomisk maktkonsentrasjon i perioden etter 1990
- 2010:** 4/2010: Lanseringen av «utenforskapet»: Hvordan høyresiden svekker tilliten til trygdeordningene
3/2010: Fortsatt råd til felles velferd? Framskrivninger og politisk handlingsrom mot 2060
2/2010: ISS-METODEN: Outsourcing og arbeidsmiljø ved hoteller i Oslo-området

- 1/2010: Myter og fakta om sykefravær
- 2009:** 2/2009: Skattepolitikk i det blå: Det faglige grunnlaget for FrPs skattekutt
- 1/2009: Klassedelt helsevesen? Om utbredelsen av privat helseforsikring i Norge

NOTATER

2018:

- 4/2018 Problemet med fåtimerskontrakter, nulltimerskontrakter og definisjonen av «ansettes fast» i Arbeidsmiljøloven
- 3/2018 Unge uføre: er arbeid beste medisin?
- 2/2018: Mer målrettet AFP
- 1/2018: Mer moderne, mer rettferdig. Bedre beskatning av internasjonale selskaper

- 2014:** 1/2014: En dyr fornøyelse. Bør Norge bygge kraftkabler til utlandet?

- 2013:** 1/2013: OPS, OPS, OPS! Fakta og argumenter om «offentlig-privat samarbeid»

- 2012:** 3/2012: Vikårbyrådirektivet – en seier for fagbevegelsen?

2/2012: Fra finanskrise til velferdskrise

1/2012: Utdannelse på eget ansvar. Tilgang på læreplasser for elever på yrkesfaglige studieretninger

- 2011:** 2/2011: «Utdannelse for de mange» – en omtale

1/2011: «Den late greker». Myter og fakta om den økonomiske krisen i Hellas

- 2010:** 5/2010: Frihandel eller rettigheter – Om den foreliggende frihandelsavtalen med Colombia

4/2010: Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010

3/2010: Offentlig anbud, sosial dumping. RenoNorden-saken og kommunal konkurranseutsetting

2/2010: «Heroes of Human Rights» – Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010

1/2010: Offentleg-privat sugerør – Lærdomar frå dei kostbare erfaringane med OPS

- 2009:** 2/2009: Redusert sykefravær. Hva kjennetegner virksomhetene som lykkes?

1/2009: Faktasjekk: Høyres og Frps påstander om privat helseforsikring sett i lys av erfaringene fra 26 OECD-land

Pamfletter som er gitt ut i samarbeid med Forlaget Manifest AS kan du finne på forlagets nettside, www.manifest.no

MANIFEST
– Venstresidens tankesmie